

IV. DE VOGELS VAN DEN HOEK VAN HOLLAND.

E Waddeneilanden, Hoek van Holland en Schouwen. Ziedaar drie namen, die in één adem genoemd worden, wanneer de Nederlandsche broedplaatsen van zeevogels ter sprake komen.

Tot ver over onze grenzen hebben deze eilanden vermaardheid gekregen om hun enormen vogelrijkdom. Vooral gedurende de broedperiode zijn deze oorden dan ook een waar dorado voor vogelliefhebbers.

Van zelf spreekt, dat zulke terreinen dikwijls gevaar lopen ergerlijk door baldadigen geplunderd te worden, zoodat de vogelstand daar menigmaal blootstaat aan geheele of gedeeltelijke uitroeiing.

Gelukkig dat in ons land de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten er steeds op uit is om de meest bedreigde broedplaatsen onder haar bescherming te nemen, (men denke slechts aan Texel, Griend, Naardermeer e.m. dergel.)

Tot een paar jaar geleden was het toezicht op den Hoek van Holland nog van dien aard, dat personen, die er niets te maken hadden, streng geweerd werden.

Dit laat echter de laatste jaren zeer veel te wenschen over en het is werkelijk hoog noodig, dat men zich ook over dit natuurmonument gaat ontfemen, of het slot van de rekening zal wezen, dat binnen afzienbaren tijd ons land zijn mooiste en relatief rijkste vogeloord kwijt raakt.

Zooals bekend, maakt de Hoek oorspronkelijk deel uit van het vaste land, is thans door den N. Waterweg hiervan gescheiden en heeft daarom topografisch niets meer uit te staan met het plaatsje Hoek van Holland.

Het eigenlijke vogeleiland, ook wel genaamd „de Scheurpolder” is, zonder over te varen, vanaf Rozenburg te bereiken, want het „Scheur” (d.i. het water dat beide eilanden scheidt) is aan de Noordzijde overbrugd.

Dit is voor mij, die daar bij familie steeds vrij onderdak heeft, min of meer van belang, andere bezoekers echter bereiken den Scheurpolder gemakkelijker door te sporen tot aan het eindstation H. v. H. en vervolgens den Nieuwen-Waterweg over te steken.

Dit jaar maakte ik mijn eerste excursie naar het eiland in de derde week van Mei. Ik was er heen gereisd met de bedoeling om van Rozenburg uit de westpunt te bezoeken, waar ik mijn toestel nu eens te midden van de zeevogels wilde gaan beproeven.

Zaterdag vóór Pinksteren was een prachtige voorjaarsdag. 's Ochtends om acht uur stond ik gepakt om den driekwartierlangen fietstocht zeewaarts te aanvaarden, een reis, die allesbehalve aantrekkelijk wordt gemaakt door een twintigtal hekken, welke een voor een geopend en weer gesloten moeten worden.

Het grootste gedeelte van den weg, dien men te volgen heeft, biedt, wat betreft de vogelbedrijvigheid, weinig afwisseling; links en rechts gras- en bouwland, slechts bevolkt door de allergewoonste weidebewoners: kieviten, grutto's, een enkele tureluur en daarnaast kleinere soorten, zooals geelgorzen, paapjes, gele en witte kwikstaarten.

Zoodra men echter de ophaalbrug over het Scheur gepasseerd is, komt er meer leven in de brouwerij en even voorbij de boerderij „Noordbank” begint zich het vogelleven in zijn vollen omvang te ontplooien. Nu nog tien minuten fietsen en we bevinden ons aan het hek met de prikkeldraadversperring: „den ingang van het vogelparadijs.”

Van hieraf is het terrein grootendeels te overzien. Het begint met een paar rijen heele lage duintjes, daarachter een uitgestrekte grasvlakte, bestaande uit minderwaardig moerassig weiland, dat links overgaat in drassige buitengorzen, die op vele plaatsen dicht begroeid zijn met riet, terwijl zich in de verte naar rechts tot aan den Nieuwen Waterweg de lange duinenrij uitstrekt, waarachter het breede strand gelegen is.

De duinen aan de Z.W. punt zijn laag en vrij kaal, grootendeels zelfs, uitgenomen de spaarzame helmbeplanting, totaal onbegroeid. Meer naar het Noorden worden ze veel hoger, de plantengroei neemt er geleidelijk toe, totdat aan den Waterweg de gewone duinflora normaal vertegenwoordigd is. Men treft hier zelfs jonge dennenplantages aan.

Wat de uitgestrektheid van het terrein aangaat, vermoed ik, dat de uiterste punten, zoowel in O.W. als in N.Z. richting, drie kwartier à één uur gaans uit elkaar gelegen zijn.

Evenals bij mijn eerste proefnemingen in het meertje bij de moerasvogels, besloot ik ook hier te beginnen met een vogel, waarbij de kans op spoedig slagen verzekerd was. Wat de Zwarte Sterns in de Oude Waal waren, zijn op den „Hoek” de Vischdiefjes.

Achter gindsche duinenrij broeden ze bij honderden en honderden. Daarom

recht op dit doel aangestevend, dan zijn na een half uur loopen de eerste nesten bereikt en kan dadelijk worden overgaan tot het opstellen van de elektrische camera.

De tocht erheen is voor een vogelliefhebber de meest aantrekkelijke, die men zich denken kan.

Zoodra men zich op de grasvlakte bevindt, is alles één leven en bedrijvigheid: tientallen kieviten, tureluurs, grutto's en scholeksters maken een lawaai, dat hooren en zien vergaat. Al deze vogels hebben hun nesten in de onmiddellijke nabijheid en probeeren, door hun stemgeluid tot het uiterste in te spannen, de aandacht van de broedsels af te leiden.

Het mooist van dit viertal vind ik altijd de scholeksters (*Haematopus ostralegus*) met hun zwart en wit eksterpakje, waartegen de zware roode pooten en lange plumpe snavels met de oranje kleur, zoo eigenaardig afsteken.

„Bonte Piet“ of ook wel „Zeeëster“ worden ze in deze streken genoemd. Ze komen op het gansche eiland veelvuldig voor. Iets bijzonders is dit eigenlijk niet, want langs de geheele Noordzeekust, van de Wadden tot Zeeuwsch Vlaanderen, is de scholekster algemeen aan te treffen.

Dit geldt niet voor twee andere vogelsoorten, waar de Hoek speciaal om bekend is en welke voor het overige slechts beperkt zijn tot enkele plaatsen in ons land.

Ik heb op het oog: de Bergeend (*Tadorna tadorna*) en de Kluit (*Recurvirostra avocetta*), waarvan ik overtuigd ben, dat er in heel Nederland geen plekje te vinden is, waar deze vogels in zulke getalen voorkomen als hier.

Voor al bergeenden bij honderden: op het land, langs de kust, in de duinen en in de lucht, overal ziet men deze schitterende, bontgekleurde eenden, soms in paartjes, dan weer in koppels van 5, 10 of meer stuks bijeen.

Ze zorgen in deze streek ook voor instandhouding van het geslacht en het is heelemaal geen zeldzaamheid, wanneer men in de duinen de nesten vindt met de 7 tot 12 groote witte eieren, die altijd onder den grond in verlaten konijnenholten worden uitgebroed.

Ook de kluiten zijn op den Hoek goed vertegenwoordigd, ze nestelen hier in enkele paren op de drassige weiden, doch daarnaast hebben ze op een moeilijk te bereiken gedeelte van het eilandje een paar kolonies gesticht, waar de nesten zóó vlak bij elkaar liggen, dat men zijn oogen goed den kost moet geven, wil men niet de kans loopen om de broedsels te vertrappen.

Ik ben op Texel geweest en ook op Schouwen, doch heb nergens die dichtbevolkte kolonies van hier aangetroffen.

Het is maar van harte te hopen, dat ze zich in stand kunnen blijven houden, want de soort is langzamerhand bezig uit Europa te verdwijnen. Zoo is ze b. v. in Engeland reeds geheel uitgestorven. Ons land wordt gelukkig nog jaarlijks, zij het dan ook op slechts drie plaatsen, door deze interessante vogels tot zomer-verblijf uitgekozen.

Mijn wandeling naar de duinen werd nog een paar malen aardig afgewisseld door verschillende troepjes kemphanen, die links en rechts in bonte mengeling van kleuren, met opstaande kragen, hun spiegelgevechten aan het leveren waren.

Als razenden vlogen ze nu en dan op elkander in en bewerkten elkaar met pooten en snavels, doch het slot van de rekening was altijd, dat ze ongedeerd uit den strijd te voorschijn kwamen. Hoogstens schoot er eens een enkele een kraagveertje bij in, doch bloed werd er nimmer vergoten. Op sommige stukjes land was heel duidelijk te zien, hoe de zelfde plekjes dag in dag uit tot kampplaats verkozen werden, getuige het platgetrapte gras en de vele uitwerpselen daar ter plaatsen. Van de kleinere vogelsoorten, die op de drassige vlakte voorkomen, kan ik vermelden als algemeen: leeuweriken, graspiepers, paapjes, kwikstaarten, geelgorzen en tapuiten, de laatste vooral in de nabijheid van de duinen.

Een zeer merkwaardige ontmoeting had ik er nog met een brandgans, een vogel, dien men zeker in dezen tijd van het jaar niet zou verwachten. Het dier, dat niet verder dan 100 M. voor mijn voeten opvloog, was vermoedelijk een achterblijver, die een maand of wat geleden, wellicht door verwonding of ziekte, de lange reis met zijn soortgenooten niet aangedurfd heeft.

Uit de verdroogde uitwerpselen, waarmede het land overal als het ware bezaaid is, kan men afleiden, dat 's winters deze streken geweldig druk door ganzen bezocht worden.

Na van af het uitgangspunt een klein half uur gewandeld te hebben, ziet men den drassigen kleigrond langzamerhand overgaan in een drogen zandbodem, die zich hier en daar reeds tot een klein heuveltje verheft. Meer zeewaarts nemen deze in hoogte en in aantal toe, echter zonder ooit een aaneengesloten geheel te vormen, zoodat men tusschen de duintjes door steeds het breede strand met de onmetelijke zee daarachter kan zien.

Te gelijk met de verandering van den bodem komt er ook wijziging in de avifauna:

Hoog boven mijn hoofd krioelden nu duizenden zeezwaluwen, die de lucht vervulden met een oorverdoovend gekrijsch. In hoofdzaak waren het gewone vischdiefjes (*Sterna hirundo*), die sierlijke helderwitte meeuwvogels met hun roode snavels en pootjes, zwarte bovenkopjes en gevorkte staarten. Wellicht waren onder hen ook „*macrura's*,” die evenwel op zoo'n afstand niet te onderkennen zijn van de *hirundo's*. Gemakkelijker zijn de kleine sterntjes (*St. minuta*) eruit te halen. In kleur en vorm vertoonen deze weliswaar veel overeenkomst met de andere, doch ze zijn iets meer dan half zoo groot, hebben een fijner stemgeluid en zijn gewoonlijk nog driftiger van temperament. Wanneer men hun nesten nadert, schieten die venijnige dingen van hoog uit de lucht pijlsnel naar omlaag, scheren rakelings langs je hoofd, stijgen dan weer loodrecht naar boven, om dadelijk daarop tot het uiterste geprikkeld hun verwoeden aanval te herhalen. De vischdiefjes doen dat ook wel, maar zijn toch wat minder heet gebakerd.

Het kostte intusschen niet veel moeite om nesten te vinden. Links en rechts,

dikwijls op geringen afstand van elkaar, overal zandkuiltjes met 1, soms 2 eieren erin. Voltallige broedsels van drie waren er nog maar weinig. Toch vond ik er een na eenigen tijd zoeken. Van een eigenlijk nest kan men ternauwernood spreken, de vogels draaien eenvoudig met hun lichaam een holte in het zand en leggen daar de drie eitjes in, welke soms onderling sterk in kleur afwijken. De tinten varieren tusschen lichtblauw en donkerbruin, zoodat men geneigd is de eieren voor verschillende soorten te verslijten. Mijn nestje van drie bevatte de twee uitersten, waaruit blijkt, dat eenzelfde kleur niet immer aan een enkelen vogel gebonden behoeft te zijn.

Ik ontdeed me van mijn rugvrachtje en begon met de voorbereidselen voor de opstelling van het toestel.

Op 1 M. van het nest werd het lage statief in het zand gedrukt, de kist met camera er op geschroefd, scherp ingesteld en vervolgens, in verband met de door het zand schiel teruggekaatste lichtstralen, de diaphragma-opening nauwer gemaakt en de momentbelichting op $\frac{1}{100}$ seconde gezet. Na voorzichtig het contact te hebben geregeld en de klok buiten werking te hebben gesteld, verliet ik de plaats om dekking te gaan zoeken achter een van de duintjes, een paar honderd Meter verderop. Ik zocht een mooi plekje uit, vanwaar ik genieten kon van het prachtige uitzicht op zee en op den Brielschen Maasmond.

Op het water, langs de kust, op het strand en in de lucht overal wemelde het van vogels.

Langs het strand trippelden scholeksters en kluiten; pleviertjes kwamen over de zandvlakte aanrollen als schuimvlokjes door den wind voortgedreven, in zee stond een dertigtal lepelaars te visschen, een eind verderop teekende een troep aalscholvers als silhouetten scherp af tegen de heldere omgeving, een paar zilvermeeuwen vervulden de lucht met hun melancholisch „kliau“, daartusschen-door klonk nu en dan het heesche gekrijsch van eenige kapmeeuwen, terwijl al deze geluiden overstemd werden door de vischdiefjes, die uit duizenden kelen onafgebroken hun doordringend geschreeuw naar omlaag zonden.

Na gedurende een half uur van deze bedrijvigheid genoten te hebben, werd het langzamerhand tijd eens naar het toestel te gaan kijken. Ik had de onhandigheid begaan, den weg, dien ik vanaf het nest had gevolgd, niet af te teekenen, met het gevolg, dat ik minstens een half uur noodig had om de bewuste plaats weer te vinden. Eerst toen ik in het zand mijn eigen voetstappen weer zag, kon ik, door deze te volgen, recht op het doel afgaan. Weldra zag ik tot mijn genoegen, dat de vogel op het nest was geweest en bemerkte tegelijkertijd, dat het contact hem hinderlijk in den weg moest hebben gestaan, want hij had zijn geheele huishoudentje opgebroken en een halven Meter verderop een nieuwe uitholling in den grond gedraaid, waar de drie eitjes voorzichtig naar toe gerold waren.

Ik nam het legsel er uit en deponeerde het weer in het oorspronkelijke kuiltje. Daarna werd het toestel opnieuw tot fotografeeren gereed gemaakt en de

klok ingeschakeld, zóódanig, dat 3 minuten na het contactmaken de belichting zou plaats hebben.

Fig. 10 links, toont het resultaat van de eerste opname (direct contact), terwijl de rechtsche photo laat zien hoe de vogel, na een bedenking van drie minuten, een eigenaardige oplossing vond om het hinderlijke kurkje te vermijden. Blijkbaar verkoos hij maar „naast“ de eieren te gaan zitten. Toch is hij hier later van teruggekomen, want toen ik na drie kwartier ging inspecteeren hoe het er mede stond, vond ik de eieren weer naar het nieuwe kuiltje getransporteerd. Ik wilde voorloopig volstaan met deze twee strandopnamen.

[Een paar dagen later werd ik in de gelegenheid gesteld om dezelfde vogelsoort met behulp van de contactklok broedende in een weiland te vereeuwigen. (Fig. 11)].

Er bleek dien dag nog tijd in overvloed te wezen om mijn geluk bij een anderen vogel te gaan beproeven. Op het programma stonden nog de kluit en de scholekster. Ik verwachtte vlugger succes met No. 1 en besloot daarom met mijn bagage op

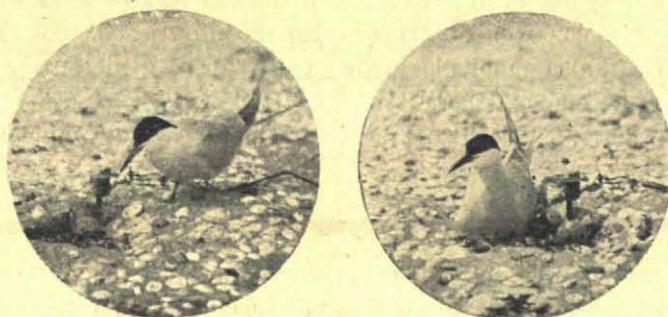

Fig. 10. "Sterna hirundo" maakt contact op weg naar het nest.
II. Idem. Zet zich voor het gemak te broeden naast de eieren.
(Het contact stond haar in den weg).

den rug naar de kluitenkolonie te verhuizen. Na twintig minuten was deze bereikt: een honderdtal van die merkwaardige zwartwitte vogels, met hun naarboven gekromde snavels en lange gezwemvliesde pooten, vlogen, onrustig „kluu“, kluu“ roepende, boven hun broedgebied. Haast alle nesten bevatten een compleet

legsel, lang behoefde ik niet te zoeken, er was keuze in overvloed. Op 1½ M. van een nest met vier eieren, stelde ik de camera op en verdween zoodra alle voorbereidselen genomen waren. De klok was zóó geregeld, dat op hetzelfde oogenblik van contactmaken uurwerk en sluiters in werking zouden komen. Zodoende kon ik dan ook bij mijn terugkomst zien, dat juist na 54 minuten de vogel zijn angst voor het toestel had laten varen. Op het moment van neerhurken bleek de stroom te zijn doorgeslagen (fig. 12).

De zon stond nog hoog genoeg aan den hemel, om een tweede kansje te wagen, daar kon uiterlijk nog een uur mee heengaan, zooals de klok me vertelde. Ik wisselde een plaat en regelde contact en uurwerk precies als bij de eerste opname. Dat de kluit den tweeden keer minder wantrouwend is geweest, werd bij mijn terugkomst bewezen door den stand van de wijzers: op den kop af twintig minuten, nadat ik het nest verliet, had de vogel den contactstengel van het latje gewipt. Ik kon dus reden tot tevredenheid hebben: twee

vischdiefjes en twee kluiten binnen enkele uren op de nesten gekiekt, een record, dat in geen geval ooit geslagen is door een natuurphotograaf, die volgens de oude methode te werk gaat.

Voor de scholeksters was het nu te laat geworden, ik zocht daarom mijn bagage bij elkaar en besloot den volgenden dag het bezoek te herhalen. Toevallig vond ik op mijn terugweg een scholeksternest met drie eieren die flink warm aanvoelden, m.a.w. reeds bebroed waren..... „des te grooter kans van slagen", zoo dacht ik.

Het leek me verstandig voor alle zekerheid even een leeg kistje bij het nest te plaatsen, de vogel zou dan voor donker aan het pseudo-toestel gewend zijn en met temeer waarschijnlijkheid kon dus morgen op een spoedig succes gerekend worden.

Ik bracht dit in orde, verliet daarna met een voldaan gevoel den Scheurpolder met al zijn gevleugelde bewoners en spoedde me huiswaarts.

Pinksterzondag..... mooi helder voorjaarsweer.

's Morgens vroeg vertrok ik weer met het gewone vrachtje op den rug in de richting van de duinen.

Op het erf van de „Vereeniging tot landverbetering van Rozenburg" gekomen, werd ik aangeroepen door den bedrijfsleider, die op de hoogte van mijn plannen was. Hij noodigde me uit met hem mede te gaan naar de buitengorzen langs de Brielsche Maas, waar de pachter van het rietgewas hem den vorigen dag twee nesten van den Bruinen Kuikendief had aangewezen.

Dit liet ik me geen tweemaal zeggen en binnen tien minuten stonden we met de baggerlaarzen aan voor den ingang van het rietwoud.

Tot aan de knieën door het water ploeterende, liepen we recht op den langen boonenstaak aan, die 200 Meter voor ons uit ter oriëntering, naast het nest van den eersten kuikendief was geplant. Toen we dit op tien pas genaderd waren, vloog de oude vogel met forschen wiekslag van zijn horst op. Een mooi

Fig. 12. Kluit op het punt zich op de eieren neer te zetten.

Fig. 14. Vischdiefje broedende in een weiland (contactklok).

nest met vijf eieren, die blijkbaar pas gelegd waren, want ze zonken in het water als bakstenen. Even een photo van het broedsel genomen en toen in de

richting van den anderen staak gebaggerd. Na vijf minuten worstelen tusschen de rietstengels, bereikten we ook het tweede horst: eveneens vijf eieren, die alle nog versch waren, de vogel zelf was afwezig. Dat de eieren onbebroed waren, beschouwde ik als een bedenkelijke omstandigheid voor mijn experimenten.

Een vogel namelijk, zoo schuw en achterdochtig als de kuikendief, zou wellicht passen voor de eer, zoolang er geen grooter belangen op het spel stonden dan een paar pas gelegde eieren.

Ik besloot daarom met fotografeeren nog een paar weken te wachten, de jongen zouden onderwijl uitgekomen zijn, zoodat de kans van slagen dan gunstiger was.

We baanden ons door het riet den kortsten weg naar het punt van uitgang en joegen heel toevallig nog een kuikendief van zijn nest, dat was geen tweehonderd meter van het eerste en geen zestig van het tweede horst verwijderd. Inderdaad een vreemd verschijnsel, dat deze roovers, die zoo op alleenheerschappij gesteld zijn, elkander op zoo'n geringen afstand willen dulden.

No. 3 had het nog maar gebracht tot twee eieren, geen sprake dus van, dat de vogel reeds „broedvast" zou zijn. Toch was ik met deze vondst ingenomen, want het moest nu al heel ongelukkig loopen, als ik over drie weken, met de beschikking over zooveel materiaal, niet met een mooi geslaagde photo van den ouden roofvogel naar huis zou keeren.....

Na dit onverwachte intermezzo vervolgde ik mijn tocht naar den „Hoek". Het scholeksternest van den vorigen dag was spoedig weergevonden, het kistje stond nog op dezelfde plaats en de eieren waren warm. Dat belooft dus veel goeds.

De oude vogels gingen te keer alsof hun leven op het spel stond. Toen de opstelling gereed was, begaf ik me voor tijdverdrijf naar de kluitenkolonie.

Daar wachtte me een teleurstelling, die me met onbeschrijfelijke ergernis vervulde: het kostbare natuurmonument van gisteren was totaal vernield. Alle nesten, uitgezonderd twee, waren geplunderd. De vele menschenvoetstappen, die overal op het terrein zichtbaar waren, bewezen, dat hier vandalen aan het werk moesten zijn geweest, die geen enkel legsel hadden willen sparen. Het feit, dat ongeveer alle eieren in zwaar bebroeden toestand verkeerden, maakte deze misdaad, die, afgaande op de sporen, door volwassenen moest zijn gepleegd, zooveel te erger. Bij de vischdiefjes een tweede desillusie. Ook deze broedkolonie had bezoek gehad van eierroovers, tengevolge waarvan de nesten zóó merkbaar in aantal gedund waren, dat soms verscheidene minuten verliepen, alvorens ik een legsel vond. Nu was dit lang niet zoo bedenkelijk, want tot half Juni is het rapen van meeuweneieren toegestaan en de sterntjes hebben na dien tijd nog volop gelegenheid om hun nageslacht groot te brengen.

Voor de kluiten echter beschouwde ik broed 1918 als reddeloos verloren. In allesbehalve aangename stemming keerde ik weer naar mijn scholeksters terug. Toen ik het nest tot op een paar honderd meter genaderd was, zag ik door den kijker, dat de oude vogel vóór het toestel opvloog. Even later bleek me, dat de

rechte draad op het ringetje rustte, dus het dier had het contact verschoven. Dat was tenminste een troost, even later toen ik de voorklep van de kist had neergeslagen, kwam ik echter tot de onaangename ontdekking, dat de sluiters onwerkzaam was gebleven, dit wilde dus zooveel zeggen als een onbelichte plaat.

Toen aan het zoeken naar de fout: het electrische mechaniek werkte onberispelijk, dat van de camera functioneerde eveneens naar wensch, het contactapparaatje vertoonde niets bijzonders, wat kon er dan nu nog aan haperen?.... eindelijk, daar vond ik de oorzaak, ik had vergeten de geleidraden te verbinden met de stop van het toestel! De mislukking was dus aan mezelf te wijten.

Na mijn onhandigheid te hebben hersteld, kon ik gerust weer een uurtje gaan wandelen, ik nam me toen voor een bezoek te gaan brengen aan de begroeide duinen langs den Waterweg. Na een wandeling van 3 K.M. bereikte ik deze. Bergeenden, scholeksters en tureluurs vormden ook hier weer den hoofdschotel, doch daarnaast maakte ik er kennis met enkele nieuwe gasten: houtduiven waren overal ruimschoots vertegenwoordigd, evenzoo de kleinere representant, de holenduif, ontbrak hier niet. Elk oogenblik zag ik deze van duin tot duin en van struik tot struik vliegen. Overtuigd, dat hier verschillende paartjes in verlaten konijnenholen zouden broeden, ben ik aan het zoeken gegaan en vond werkelijk, na eenige duinen te hebben op- en afgeloopen, een onderaardsche nestgang, waarin de twee glanzend witte eieren lagen. Ik ontdekte het verblijf, doordat het duifje bij mijn nadering uit het gat vloog. Van een fotografisch standpunt beschouwd, had ik niet veel aan deze vondst, want de eieren lagen veel te diep verscholen om de details op de plaat te kunnen krijgen. Ik liet het daarom aan zijn lot over en stapte dieper de duinen in.

Boven mijn hoofd trok een troepje wulpen fluitend over, een eind verderop stond een torenvalk boven de duinvallei te „bidden“ en uit de begroeide helling van een hoog duin steeg nu en dan het korte gekraai op van een fazantenhaan, terwijl overal de konijnen verschrikt voor mijn voeten opsprongen, om in allerijl een veilig heenkomen te zoeken naar hun onderaardsche verblijven.

In het lage hout wemelde het van kleine vogels: fitissen, zwartkopjes, braamsluipers en andere sylvia's zongen in de struiken hun hoogste lied, tapuiten zaten in de quindoorns te wipstaarten en paapjes zochten bij voorkeur als zitplaats de hoogste bloempjes der distelplanten uit, om zich daarop, al wiegelend, door de zon te laten koesteren. Een grauwe vogeltje fladderde telkens uit den top van een alleenstaand struikje. Luid jubelend als een leeuwerik steeg het loodrecht naar boven. Wanneer het hoogste punt bereikt was, strekte het kop en vleugels en liet zich in „vol plané“ weer in hetzelfde boompje neervallen, terwijl het gezang onder het dalen langzamerhand wegstierf met een langgerekt: „tsiu“, „tsiu“, „tsiu“, dat is de boompieper, die hier met zijn rasgenoot den graspieper tot de vrij gewone verschijningen behoort. Kortom overal heerschte drukte en bedrijvigheid in de vogelwereld. Het zou heelemaal geen opoffering geweest zijn, de rest van den dag op dit gedeelte van het eilandje zoek te brengen, ik zou

dan zeker eens uitgekeken hebben naar zangvogelnesten met legsels van koe-koeken, welke laatste vogels hier ook overal hun aanwezigheid verraden; of anders had ik mijn krachten kunnen inspannen om een bergeendennest te vinden, vrij zeker zou die moeite beloond zijn geworden. Thans echter gunde ik me geen tijd om nog dieper in het duin door te dringen, want ik was te zeer verlangend naar den uitslag van mijn hernieuwde poging bij de scholeksters.

Weldra zou blijken, dat deze den tweeden keer betere vruchten gedragen had. Het zachte tikken van het uurwerk binnen in de kist, was bewijs voor me, dat de stroom nu werkelijk zijn plicht had gedaan.

Toen ik de klep neersloeg, bleek de klok al $1\frac{1}{2}$ uur geloopt te hebben en ik was ongeveer twee uur weg geweest, dus na hoogstens 30 minuten had de vogel den contactstengel op zij geworpen.

Niet eerder beschouwde ik de plaat als veilig dan toen het chassis, voor-

Fig. 13. I. Scholekster sluipt op het nest. II. Idem neergehurkt.

zichtig dichtgeschoven, naar mijn binnenzak verhuisd was, (na ontwikkeling kwam het negatief van fig. 13 (links) te voorschijn). Ik wisselde en maakte alles voor een tweeden maal fotografeeren gereed, het klokcontact schakelde ik daarbij in, zoodanig, dat 15 seconden na terugkomst van den vogel de momentslutter zou werken.

Ditmaal bleek de scholekster een kwartier noodig te hebben gehad om weer op haar verhaal te komen, bovendien bewijst fig. 13 (rechts), dat vijftien seconden rijkelijk kort waren om den vogel de rustig broedende pose te doen aannemen, althans men ziet hem op de photo pas in neergehurkte houding.

Intusschen, het doel van mijn tochten naar den „Hoek“ was nu volkomen bereikt en ik wilde den tijd, die me van mijn korte vakantie overbleef, besteden, om „dichter bij huis“ nog wat fotografisch werk te verrichten. Daar bestond gelegenheid voor op het erf van een boerderij, waar in de holte van een dikken beuk, vier meter boven den grond, een kerkuil (*Strix flammea*) zijn legsel van vijf

eieren had uitgebroed. Door de vele uilenballen, die in het gras aan den voet van den boom verspreid lagen, was ik op de aanwezigheid van den nachtvogel opmerkzaam geworden. Ik ging dadelijk een lange ladder halen en klauterde daarmede tegen den boom op. Toen ik in het vlieggat keek, kwam me vanuit het inwendige van den stam een onheilspellend geblaas tegen, en even later vloog de oude kerkuil, geheel geruischloos, in allerijl naar buiten om tijdelijk een veiliger verblijfplaats te gaan opzoeken.

Ik kon nu duidelijk de 5 jongen zien liggen. Opvallend was hun verschil in uiterlijk, een was er bij, die al kleuren vertoonde van het toekomstige kleed, dat was ongetwijfeld de oudste van de broers en zusjes, de kleinste, een wit donsballetje, schatte ik niet ouder dan 4 of 5 dagen. Het is een bekende eigenschap van uilen om zich dadelijk bij het eerste ei al tot broeden te zetten, vandaar het onderlinge verschil in leeftijd der nakomelingen.

Om den ouden voor de nestopening te fotografeeren, stelde ik twee hoge ladders tegen elkaar op en bond ze van boven stevig aaneen. Op de hoogste sport spijkerde ik een plankje en maakte daar het toestel op vast. Het verschuifcontact was gemakkelijk met een paar draadnagels tegen den stam te bevestigen, zoodat de contactstengel gedeeltelijk de vliegopening versperde.

Nu maar afwachten of de oude vogel voor donker zou willen terugkeeren.

Mijn wensch werd vervuld. Erg best slaagde de photo evenwel niet, dat was trouwens wel half en half te voorzien, want eerst op het oogenblik, dat de uil het hol gedeeltelijk reeds binnen was, kon de sluiters pas werken. Het beeld, dat na ontwikkeling te voorschijn kwam, vertoonde van het dier slechts den staart en een stukje van den rug.

Den volgenden dag zou ik het handiger inrichten: ik wist, dat de oude vogel in het hol zat, bracht daarom eerst het toestel in orde, stak een nieuwe plaat in de schuif en regelde het mechaniek. Na dezen halsbrekenden toer boven op de ladder daalde ik af, klom zoo geruischloos mogelijk tegen den stam op en sloot de vliegopening met een zak af. De uil zat dus voorloopig gevangen.

Thans stelde ik op een kleinen afstand van de holte op mijn gemak het contact scherp, haalde vervolgens de juten prop voorzichtig uit den nestingang en liet me naar beneden glijden. Ik wachtte nu op de dingen die komen zouden.

Er kwam evenwel niets, geen wonder achteraf, want nachtvogels zullen het bij voorkeur eerst donker laten worden, alvorens uit te gaan op jacht naar voedsel voor de jongen.

's Middags vond ik, dat mijn geduld lang genoeg op de proef gesteld was. Ik zocht een dikken stok op en begon hiermede tegen den stam te beuken... 3, 4, 5 ferme slagen en daar schoot de uil uit de opening, op hetzelfde oogenblik een klikje boven op de leer en de vogel was geknapt.

De photo viel dragelijk uit, jammer alleen, dat ik door de ligging van het vlieggat genoodzaakt was een tegenlichtopname te maken. Ten gevolge hiervan trok een lichte sluier over de plaat, zoodat ik de kiek voor reproductie minder geschikt achtte.

Ik kon thans met voldoening mijn werk op Rozenburg voorloopig als afgedaan beschouwen. Aan de beurt kwam nu het eiland Schouwen, waarheen ik in het laatst van Juni voor twee dagen zou gaan, hoofdzakelijk met het doel om te trachten op de bekende inlagen bij Kerkwerfde kapmeeuwen en groote sterns voor de lens te krijgen en tot zelf contactmaken te dwingen.

Dordrecht.

Dr. C. EYKMAN.

(Wordt vervolgd).

NIJMEEGSCHE VOGELS IN 1918.

(Broedseizoen).

E zachte lente van dit jaar was oorzaak, dat de vogels, die 't vorige jaar zoo bar laat aan hun nesten begonnen, nu ver voor hun gemiddelden datum hun eerste eieren legden. Daardoor ook komt het gedeeltelijk, dat we dezen zomer een 140 nesten meer vonden dan in den vorigen. Duidelijk was het te merken hoe sommige soorten vermeerderd waren. De goudhaantjes b. v., die in de lente 1917 in zoo minimale hoeveelheden doortrokken en waarvan er in dat jaar misschien twee paren in ons terrein gebroed hebben, waren nu weer tamelijk algemeen in de sparrengroepen. Dezen herfst lieten ze zich weer overal zien. Ik geloof dat ik gerust zeggen kan dat elke tuin, zelfs in de stad, nu door hen enkele keeren bezocht is. De koolmees heeft zich ook prachtig hersteld en 't pimpeltje niet minder. Gek genoeg bleef het zwartkopmeezenaantal vrij constant. De merels hebben zich dit jaar weer goed kunnen vermenigvuldigen doordat hun broedseizoen een maand langer duurde. Nog met verscheidene andere soorten was dat 't geval.

Ter vergelijking diene onderstaand lijstje van 't eerste ei:

SOORT:	1917	1918	SOORT:	1917	1918	SOORT:	1917	1918
kraai	20Apr.	11Apr.	koolmees.....	18 Mei	28 Mei	wilde eend....	7Apr.	26 Mrt.
meerkol.....	10 Mei	23 „	zwartkopmees .		9Apr.	koet.....	29 „	20Apr.
spreeuw	2 „	25 „	staartmees.....		2 „	waterhoen....	10 Mei	7 „
vink	17 „	23 „	zanglijster.....	27Apr.	25 Mrt.	kievit.....	24Apr.	10 „
grasmusch....	10 „	±4Mei	merel.....	1 Mei	28 „	vischdief.....	—	13 Mei
braamsluiper...	9 „	2 „	vliegenvanger..	19 „	13 Mei	zwarte stern...	17 Mei	17 „
heggemus....	3 „	6Apr.	spotvogel.....	26 „	25 „	dodaars.....	—	4 „
roodstaart.....	13 „	11 Mei	karekiet.....	21 „	20 „	tortel.....		30 „

De kou van de laatste April- en de eerste Meiweek weerhield de aankomst en het nestelen van eenige soorten. Doch dat was alras weer vergeten. 't Roodstaartje schijnt zich van 't weer niet veel aan te trekken. Vier jaar achtereen vond ik zijn eerste eieren ± 10 Mei. De karekieten beginnen geregeld den 15den Mei aan hun nest te bouwen en na een week ligt het 1e ei er dan in. De datum van 't 1e spotvogelei valt altijd ± 25 Mei, doch dat varieert voor de streken. De heuvelrug is altijd 't eerst, waarschijnlijk omdat daar in die oude vegetatie meer voedsel te vinden is dan in tuinen op louter zandgrond, die wel tien dagen later komen.

De grootere watervogels lieten betrekkelijk lang op hun nesten wachten. Ik schreef dat toe aan den lagen waterstand, waarna de vogels dan was vreezen.

Dit is ook de reden dat we zoo weinig futennesten vonden. De geliefkoosde nestelhoekjes waren onbereikbaar.